

برآورد دبی و سطح سیلاب های بزرگ با استفاده از هیدرولوژی پالتوسیلاب مطالعه موردی؛ سیلاب بزرگ سال ۱۳۶۵ در رودخانه قره آغاج استان فارس

سید رضا حسین زاده: دانشیار ژئومورفولوژی دانشگاه فردوسی مشهد^{۲۰۰}

قاسمعلی مقتدری: استادیار اقلیم شناسی در برنامه ریزی محیطی، دانشگاه پیام نور

محمد خانه باد: استادیار زمین شناسی، دانشگاه فردوسی مشهد

مجید روان بخش: دانشجوی کارشناسی ارشد ژئومورفولوژی دانشگاه فردوسی مشهد

چکیده

هیدرولوژی پالتوسیلاب به عنوان شاخه ای از ژئومورفولوژی رودخانه ای و مبتنی بر ژئومورفولوژی تاریخی به مطالعه سیلاب های قدیمی که به وسیله ایستگاه های دبی سنجی با مشاهدات مستقیم انسان ثبت نشده اند می پردازد. در تاریخ ۱۳۶۵/۹/۶ سیلاب بزرگی در رودخانه قره آغاج رخ داد که بر اساس مشاهدات افراد بومی مشابه آنرا قبلا ندیده بودند. این سیلاب ایستگاه هیدرومتری حوضه یعنی ایستگاه تنگ کارزین را ویران کرد و از این رو دبی سیلاب به وسیله سازمان های مسئول بطور غیر مستقیم ۶۴۰۹ متر مکعب بر ثانیه تخمین زده شد. خوشبختانه این سیلاب باعث برجای گذاشتن رسوبات آب راکد در دهانه یکی از آبراهه های فرعی شده و لذا هدف این مقاله برآورد دقیق سطح و حجم سیلاب سال ۱۳۶۵ با استناد به این شاخص مهم دیرینه تراز است. جهت مطالعه رسوبات پس از شناسایی سایت (به کمک افراد محلی) در اثنای عملیات میدانی نمونه های لازم جمع آوری و خصوصیات ژئومورفولوژی بستر رود با دوربین نقشه برداری دقیق ثبت گردید. سپس در سایت نمونه دبی سیلاب بزرگ سال ۱۳۶۵ با استفاده از فرمول های رایج مدل سازی شد. نتایج نشان داد که دبی اوج سیلاب مذکور ۱۱۰۰۰ متر مکعب بر ثانیه و ارتفاع سیلاب ۱۹ متر بوده است. این نتایج که با محاسبات قبلی اختلاف چشمگیری را نشان می دهد مستند بوده و از اطمینان بالاتری برخوردار است. نتیجه جالب توجه دیگر آنکه با توجه به چینه های رسوبی آب راکد قدیمی تر در محل سایت می توان اذعان نمود که این سیلاب می تواند به عنوان بزرگترین سیلاب محتمل در رودخانه مورد مطالعه در نظر گرفته شود.

کلید واژگان: هیدرولوژی پالتوسیلاب، پالتوسیلاب، رسوبات آب راکد، بازسازی پالتودبی ها، رودخانه قره آغاج